

Bruselj, 19. december 2023
(OR. en)

16267/23

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0444 (NLE)

ENER 667
ECOFIN 1322

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: UREDBA SVETA o spremembi Uredbe (EU) 2022/2576 glede podaljšanja obdobja njene uporabe

UREDBA SVETA (EU) 2023/...

z dne ...

**o spremembi Uredbe (EU) 2022/2576
glede podaljšanja obdobja njene uporabe**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 122(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba Sveta (EU) 2022/2576¹ je bila sprejeta zaradi krize v oskrbi s plinom, ki jo je povzročila neizzvana in neupravičena ruska vojna agresija proti Ukrajini, in zaradi potrebe, da se Unija odzove z začasnimi ukrepi v duhu solidarnosti med državami članicami. Cilj Uredbe je ublažiti vpliv na ceno plina z reševanjem vprašanja povpraševanja in ponudbe, zagotavljanjem zanesljivosti oskrbe po vsej Uniji ter krepitvijo solidarnosti.
- (2) Uredba (EU) 2022/2576 določa začasni pravni okvir v zvezi z boljšim usklajevanjem nakupov plina, ukrepi za preprečevanje prekomernih cen plina in prekomerne nestanovitnosti znotraj dneva na trgih izvedenih finančnih instrumentov na energente ter ukrepi v primeru izrednih razmer pri oskrbi s plinom.
- (3) Obdobje uporabe Uredbe (EU) 2022/2576 je bilo prvotno omejeno na 30. december 2023.

¹ Uredba Sveta (EU) 2022/2576 z dne 19. decembra 2022 o krepitvi solidarnosti z boljšim usklajevanjem nakupov plina, zanesljivimi referenčnimi cenami in čezmejno izmenjavo plina (UL L 335, 29.12.2022, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2576/oj>).

- (4) Komisija je v skladu s členom 30 Uredbe (EU) 2022/2576 izvedla pregled Uredbe, in 28. septembra 2023 izdala poročilo, v katerem so povzete glavne ugotovitve (v nadaljnjem besedilu: poročilo). V poročilu je bilo ugotovljeno, da je imela Uredba (EU) 2022/2576 pomembno vlogo pri stabilizaciji razmer na trgu plina in zagotavljanju ustrezne oskrbe Unije s plinom ter da je Uredba pomembno orodje EU za zagotavljanje zanesljivosti takšne oskrbe.
- (5) Uredba (EU) 2022/2576 določa pospešeno vzpostavitev storitve, ki omogoča združevanje povpraševanja in skupno nabavo plina, in od držav članic zahteva, da sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev, da podjetja plinskega gospodarstva in podjetja, ki porabljajo plin, v njihovi pristojnosti sodelujejo v postopku združevanja povpraševanja, ki ga organizira izvajalec storitev, kot enim od možnih načinov za doseganje ciljev napolnjenosti iz Uredbe (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta². Države članice ter podjetja plinskega gospodarstva in podjetja, ki porabljajo plin, so učinkovito sodelovali v mehanizmu za združevanje povpraševanja in skupno nabavo (v nadaljnjem besedilu: mehanizem AggregateEU) v skladu z Uredbo (EU) 2022/2576 ter so do oktobra 2023 prispevali k skupnemu združevanju povpraševanja po plinu v višini 44,04 milijarde kubičnih metrov, kar je več kot trikratnik obveznih količin za združevanje povpraševanja. To kaže, da je mehanizem AggregateEU pritegnil veliko zanimanje udeležencev na trgu.

² Uredba (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (UL L 280, 28.10.2017, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj>).

- (6) V poročilu je bilo ugotovljeno, da mehanizem AggregateEU evropskim kupcem zagotavlja dodatne priložnosti za nabavo plina pri zanesljivih dobaviteljih pod konkurenčnimi pogoji ter preglednost glede povpraševanja in ponudbe na trgu, s čimer prispeva k zmanjšanju nestanovitnosti trgov.
- (7) Kar zadeva pravila o nadzoru trga, morajo mesta trgovanja, na katerih se trguje z izvedenimi finančnimi instrumenti z najkrajšo dospelostjo na blago, povezano z energijo, v skladu z Uredbo (EU) 2022/2576 za vsak izvedeni finančni instrument z najkrajšo dospelostjo na blago, povezano z energijo, vzpostaviti mehanizem obvladovanja nestanovitnosti znotraj dneva, ki temelji na zgornji in spodnji cenovni meji ter določa cene, nad in pod katerimi se naročila ne smejo izvršiti. V poročilu je bilo ugotovljeno, da so trgi plina še vedno zelo nestanovitni in da lahko mehanizem obvladovanja nestanovitnosti znotraj dneva prispeva k preprečevanju prekomernih porastov cen in stabilizaciji trga.
- (8) Na podlagi Uredbe (EU) 2022/2576 mora Agencija Evropske unije za sodelovanje energetske regulatorjev (v nadaljnjem besedilu: ACER) pripravljati in objavljati dnevno oceno cene utekočinjenega zemeljskega plina (v nadaljnjem besedilu: UZP) in dnevno referenčno vrednost za UZP na podlagi tržnih podatkov o transakcijah z UZP, ki jih mora ACER sistematično zbirati in obdelovati. Ocena cene UZP in referenčna vrednost za UZP sta trgu zagotovili večjo preglednost, s čimer se je povečala zmožnost udeležencev na trgu, da nabavijo UZP po konkurenčnih cenah. V poročilu je bilo ugotovljeno, da sta se ocena cene UZP in referenčna vrednost za UZP izkazali za koristni pri stabilizaciji trga.

- (9) Uredba (EU) 2022/2576 določa več določb o zanesljivosti oskrbe in solidarnostni pomoči v primeru izrednih razmer v oskrbi s plinom za boljše usklajevanje organizacije solidarnostnih ukrepov na področju energije v izrednih razmerah. Poglavje IV Uredbe (EU) 2022/2576 je začasno dopolnilo Uredbo (EU) 2017/1938, zlasti z določitvijo privzete uporabe solidarnostnega mehanizma, kadar ni dvostranskih sporazumov, ter z razširitvijo solidarnostnega mehanizma na UZP in kritične količine plina za električno energijo. Poleg tega Uredba (EU) 2022/2576 določa začasne ukrepe za zmanjšanje nenujne porabe s strani zaščitnih odjemalcev in zaščitne ukrepe za čezmejni pretok. V poročilu je bilo ugotovljeno, da so se začasne določbe o zanesljivosti oskrbe in solidarnostni pomoči izkazale za koristne pri preprečevanju in blažitvi plinske krize ter lažšanju prizadevanj za zmanjšanje povpraševanja po plinu.
- (10) Ugotovitev iz poročila, da še vedno obstajajo hude težave za zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji, še vedno velja. Razmere na svetovnem trgu plina ostajajo zaostrene. Cene plina so še vedno precej višje kot pred krizo, kar neizogibno vpliva na kupno moč državljanov Unije in konkurenčnost podjetij v Uniji. Še en vidik sedanjih razmer je nestanovitnost trga plina. Iz nedavnih primerov znatne nestanovitnosti poleti in jeseni 2023, ki so jih povzročile na primer stavka v avstralskih obratih za UZP in motnje na plinovodu Balticconnector, je razvidno, da so trgi še vedno ranljivi tudi za razmeroma majhne pretrese za ponudbo in povpraševanje. Sedanja kriza na Bližnjem vzhodu predstavlja dodatno veliko geopolitično tveganje, ki bi lahko vplivalo na cene in oskrbo s plinom. V takih razmerah lahko strah pred pomanjkanjem sproži burne odzive z resnimi posledicami za cene.

- (11) Zaradi znatnega zmanjšanja uvoza plina po plinovodih iz Rusije v zadnjem letu je razpoložljivost oskrbe s plinom v Uniji veliko manjša v primerjavi z ravnmi v pred krizo. Ob upoštevanju sedanje ravni uvoza plina po plinovodih naj bi Unija po njih prejela približno 20 milijard kubičnih metrov ruskega plina, če ta nezanesljivi uvoz ne bo popolnoma prekinjen. To bi bilo približno 110 milijard kubičnih metrov manj kot leta 2021. To zmanjšanje pomeni tveganje, da bi v Uniji prišlo do pomanjkanja plina.
- (12) Razmere na svetovnih trgih plina so trenutno zelo zaostrene in tako naj bi ostalo še nekaj časa. Svetovna oskrba z UZP se je v zadnjih dveh letih zaradi omejenega povečevanja zmogljivosti za utekočinjanje, izklopov v večjih izvoznih obratih in upadanja količine dovedenega plina v obratih za UZP le rahlo povečala. Bistveno več novih zmogljivosti za utekočinjanje zemeljskega plina naj bi se začelo uporabljati šele leta 2025. Tržno ravnovesje naj bi zato v bližnji prihodnosti ostalo negotovo. Te razmere negativno vplivajo na cene plina, ki so, čeprav nižje od konice poleti 2022, še vedno več kot dvakrat višje od ravni pred krizo.

- (13) Glede na trenutne zaostrene tržne razmere se lahko cene ponovno zvišajo zaradi nepredvidljivih dogodkov in nenadnih pretresov, kot so povečanje povpraševanja po UZP v Aziji, zaradi česar bi se zmanjšala razpoložljivost plina na svetovnem trgu plina, hladna zima, ki bi lahko privedla do povečanja povpraševanja po plinu za do 30 milijard kubičnih metrov, ekstremne vremenske razmere, ki bi lahko vplivale na skladiščenje električne energije iz hidroelektrarn in proizvodnjo jedrske energije zaradi nizkih vodostajev, kar bi povzročilo večje povpraševanje po proizvodnji električne energije iz plina, ter dodatne motnje v kritični infrastrukturi, kot je bila sabotaza plinovoda Severni tok septembra 2022 ali motnje na plinovodu Balticconnector oktobra 2023, ter poslabšanje geopolitičnih razmer in krajine groženj v regijah, ki dobavljajo plin, na primer zaradi krize na Bližnjem vzhodu.
- (14) Glede na trenutno krhko ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem bi lahko celo zmerna motnja oskrbe s plinom ali le grožnja take motnje močno vplivala na trg plina ter povzročila resno in trajno škodo gospodarstvu in državljanom Unije.
- (15) Zaradi trenutne krize je celotna Unija izpostavljena tveganju pomanjkanja energije in visokih cen energije. Nadaljnje hude težave, ki še vedno vplivajo na zanesljivost oskrbe Unije s plinom, vse nove dodatne težave in višina cen plina lahko negativno vplivajo na gospodarske razmere, konkurenčnost industrije in kupno moč državljanov.

- (16) Ker je Unija enotni trg, bi imelo pomanjkanje plina v eni državi članici hude posledice v vseh drugih državah članicah, in sicer zaradi fizično premajhne ponudbe plina, nestanovitnosti cen ali motenj v industrijskih verigah kot posledice možnih omejitev v določenih industrijskih sektorjih v posamezni državi članici. Poleg tega lahko vse države članice v duhu solidarnosti prispevajo k nadaljnjemu zmanjševanju tveganja pomanjkanja energije in tako pomagajo zajezi nestanovitnost cen plina.
- (17) Podaljšanje obdobja uporabe Uredbe (EU) 2022/2576 je izjemen in časovno omejen ukrep v odziv na nadaljnje in nove hude težave pri oskrbi z energijo, ki pomenijo tveganje skorajšnje krize. Podaljšanje bo očitno zmanjšalo nestanovitnost trgov in okrepilo solidarnost.
- (18) Nujno je treba ukrepati. Če obdobja uporabe Uredbe (EU) 2022/2576, ki se preneha uporabljati 30. decembra 2023, ne bi podaljšali, bi to lahko spremenilo stabilizirane, a negotove razmere, ki jih je Unija dosegla, in okrnilo odpornost na verjeten prihodnji razvoj dogodkov, kot je popolna ustavitev uvoza plina iz Rusije. Podaljšanje obdobja uporabe Uredbe (EU) 2022/2576 je tudi v skladu z načrtom REPowerEU, kot je Komisija napovedala v svojem sporočilu z dne 18. maja 2022, katerega cilj je zaščititi državljane in gospodarstvo Unije pred previsokimi cenami in pomanjkljivo oskrbo z energijo.

- (19) Nadaljnje težave v oskrbi z energijo upravičujejo podaljšanje obdobja uporabe določb o združevanju povpraševanja in skupni nabavi iz Uredbe (EU) 2022/2576, saj te pripomorejo k zagotavljanju bolj enakopravnega dostopa podjetij v državah članicah do novih ali dodatnih virov plina. Prav tako te določbe prispevajo k zagotavljanju boljših pogojev, kot bi se sicer lahko uporabljali za podjetja, ki plin kupujejo prek izvajalca storitev, s čimer pripomorejo k zanesljivosti oskrbe.
- (20) Podaljšanje obdobja uporabe določb o združevanju povpraševanja in skupni nabavi bi okrepilo solidarnost znotraj Unije pri nabavi in distribuciji plina. Podaljšana možnost združevanja povpraševanja in skupne nabave bo v duhu solidarnosti podpirala zlasti podjetja, ki so prej plin kupovala samo ali predvsem pri ruskih dobaviteljih, tako da jim bo pomagala plin nabaviti pri alternativnih dobaviteljih ali ponudnikih zemeljskega plina pod ugodnimi pogoji.
- (21) Da bi podprli udeležence na trgu med to zimo in naslednjo sezono polnjenja skladišč plina, bi bilo treba zagotoviti neprekinjeno delovanje mehanizma AggregateEU. To vključuje možnost podaljšanja sedanje pogodbe z izvajalcem storitev v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta³.

³ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

- (22) Ob upoštevanju prednosti za potrošnike, stabilnosti cen in zanesljivosti oskrbe z energijo je podaljšanje obdobja uporabe upravičeno tudi v zvezi z določbami Uredbe (EU) 2022/2576 o vzpostavitvi mehanizma obvladovanja nestanovitnosti znotraj dneva ter oceni cene UZP in referenčni vrednosti za UZP.
- (23) Glede na že navedena nadaljnja tveganja za stabilno oskrbo s plinom je primerno, da se obdobje uporabe določb v primeru izrednih razmer pri oskrbi s plinom podaljša za eno leto v skladu z ugotovitvami o pozitivnem učinku teh določb iz poročila. Vrednosti za kritične količine plina iz Priloge I ostanejo veljavne v obdobju podaljšane uporabe Uredbe (EU) 2022/2576 do konca leta 2024.
- (24) Podaljšana uporaba Uredbe (EU) 2022/2576 bi morala biti začasna in bi morala začeti veljati začeti 31. decembra 2023, da se zagotovi nadaljnja uporaba ustreznih določb, trajati pa bi morala eno leto, in sicer do 31. decembra 2024. Podaljšanje za eno leto je potrebno in sorazmerno zaradi še vedno prisotnih hudih težav pri oskrbi z energijo ter posledičnih tveganj za cene in zanesljivost oskrbe, ki naj bi se nadaljevali vsaj v celotnem letu 2024. Ob upoštevanju, da so količine plina, združene prek platforme za združevanje povpraševanja do oktobra 2023, že znašale trikratne zahtevane količine, bi podaljšanje obdobja uporabe Uredbe (EU) 2022/2576 ne smelo vključevati obeznega sodelovanja pri združevanju povpraševanja.
- (25) Uredba (EU) 2022/2576 bi se zato morala uporabljati do 31. decembra 2024.

- (26) Ker države članice cilja te uredbe ne morejo zadovoljivo doseči same, temveč se lahko lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (27) Uredbo (EU) 2022/2576 bi bilo zato treba ustrezno spremeniti –

SPREJEL NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1
Spremembe Uredbe (EU) 2022/2576

Uredba (EU) 2022/2576 se spremeni:

(1) v členu 5 se odstavek 5 nadomesti z naslednjim:

„5 Komisija lahko od izvajalca storitev zahteva, da predloži vse informacije, potrebne za izpolnjevanje nalog iz člena 7. “;

(2) člen 10 se črta;

(3) v členu 31 se drugi odstavek nadomesti z naslednjim:

„Uporablja se do 31. decembra 2024.“;

(4) Priloga I se spremeni:

(a) v delu (a) se opomba (1) nadomesti z naslednjim:

„Številke v Prilogi I, dela (a) in (b), temeljijo na podatkih iz zimske ocene zadostnosti na podlagi člena 9 Uredbe (EU) 2019/941, ki jo je opravila Evropska mreža operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (ENTSO-E), razen v primeru Malte, kjer je proizvodnja električne energije v celoti odvisna od dobave UZP in ni večjih zmogljivosti za skladiščenje. Zaradi specifičnosti plina z nizko kalorično vrednostjo je treba vrednosti za Nizozemsko v tej preglednici pomnožiti s faktorjem pretvorbe 37,89 deljeno s 35,17. Priloga I, del (a), predstavlja posamezne mesečne količine, ki jih je ENTSO-E izračunala za mesece od decembra 2022 do marca 2023; podatki v Prilogi I, del (b), za mesece od aprila 2023 do decembra 2024 predstavljajo povprečje vrednosti v obdobju med decembrom 2022 in marcem 2023.“;

(b) v delu (b) se naslov nadomesti z naslednjim:

„Največje kritične količine plina za zanesljivost oskrbe z električno energijo na podlagi člena 23 za obdobje od aprila 2023 do decembra 2024 (vrednost v milijonih kubičnih metrov)“.

Člen 2
Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati 31. decembra 2023.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V ...,

Za Svet
predsednik/predsednica
